

Rysslands syn på framtidens krig

Viktiga punkter att begrunda för Försvarsmakten

Lisa Bergsten & Maria Engqvist

I rapporten ”The Future of Warfare in Russian Military Thinking” analyseras Rysslands syn på framtidens krigföring inom domänerna mark, luft, sjö, och cyber samt kärnvapenområdet. I detta memo presenteras slutsatserna från studien. Vi lyfter också aspekter som vi anser Försvarsmakten behöver begrunda inom ramen för arbetet med motståndarbeskrivningar inom Perspektivstudien.

MOT BAKGRUND AV kriget i Ukraina pågår en intensiv debatt i Ryssland om hur man bör anpassa sig till framtidens krigföring. Den huvudsakliga skiljelinjen går mellan de som förespråkar kontinuitet och vidareutveckling av existerande strukturer, och de som förespråkar mer radikala förändringar givet de tekniska, operationella och ekonomiska lärdomarna från Ukraina. De flesta är dock överens om att information kommer att förbli en central aspekt i framtida krigföring, samt att det transparenta slagfältet är här för att stanna. Det är också tydligt att Rysslands strategiska linje, med Väst och USA som huvudsakliga motståndare, ligger fast inom överskådlig framtid.

MARKDOMÄNEN

Markstridskrafternas centrala roll i Rysslands krig mot Ukraina har utsatts för störst utnötning bland vapenslagen under kriget. I det material som studerats inom ramen för rapporten framkommer att en av de viktigaste konceptuella och praktiska utmaningarna är det så kallade transparenta slagfältet, som har underminerat den traditionella manöverkrigföringen. Denna utveckling har skapat en debatt mellan de som förespråkar en gradvis anpassning av befintliga strukturer och de som ser ett behov av mer genomgripande organisatorisk förnyelse. Allt fler ryska tänkare menar dock att markkrigföringens karaktär nu förändras i grunden. Detta har även bäring på rymd- och luftdomänerna. Ryssland står inför svåra strategiska val om hur markstridskrafterna ska utvecklas. Det finns en slitning mellan ett starkt

doktrinärt arv och den snabba tekniska utvecklingen, samtidigt som de ekonomiska resurserna kommer att vara en begränsande faktor.

LUFT- OCH RYMDDOMÄNEN

Den ryska militära debatten om framtidens krig i luft- och rymddomänen som den utspelat sig sedan 2022 förstärker redan existerande teman och trender, i synnerhet den ökande betydelsen av långräckviddiga vapen, rymd- och spaningssystem, samt drönare. Mot bakgrund av den rådande ryska hotbildsuppfattningen, där omfattande precisionsangrepp är centrala, kommer Ryssland att fortsätta prioritera luft- och robotförsvar. Samtidigt förväntas rymdförmågor få en ökad betydelse, särskilt i stödande funktioner och för ledning. Ett eget truppslag för obemannade system har nyligen bildats, och dessa anses komma att få avsevärt större betydelse framöver. Det förekommer även en debatt om flygets roll i framtida krig, och denna präglas dels av osäkerhet, dels av meningsskiljaktigheter. Luftstridskrafternas utmaningar med att bekämpa luftförsvarssystem i kombination med drönarnas framträdande roll under kriget med Ukraina, har givit upphov till en debatt som dels omprövar, dels ifrågasätter flygets roll i framtiden.

SJÖDOMÄNEN

De ryska marinstridskrafterna har haft en perifer roll i kriget i Ukraina. Trots detta finns det inget som pekar på att marinen har nedprioriterats. Eftersom ryska analytiker förutsätter att konfrontationen med Nato kommer

att kvarstå framöver, tenderar de att framhäva marinens roll i rysk strategi och säkerhetspolitik. Detta är i sin tur nära sammanlänkat med Rysslands självbild såsom stormakt i en multipolär världsordning. Framgent kommer Ryssland att försöka hävda sina globala ambitioner på världshaven. Effekterna av västerländska sanktioner och andra ekonomiska konsekvenser av kriget kommer att försvåra såväl återuppbyggnaden som vidareutveckling av de väpnade styrkorna. Den ekonomiska realiteten till trots, kommer den politiska ledningen att vilja hålla de inhemska varven sysselsatta.

KÄRNVAPEN

Kärnvapen kommer fortsatt att vara en central faktor inom ryskt strategiskt tänkande och säkerhetspolitik. Kärnvapeninnehavet utgör en viktig beståndsdel i den ryska självbilden som stormakt och hur Ryssland som stat orienterar sig i och agerar gentemot sin omvärld. Kärnvapen är centrala för den ryska avskräckningsstrategin, vilken spänner över olika konfliktnivåer och lägger fokus vid begränsad våldsanvändning för att hantera eskalering. Även konventionella medel kommer fortsätta att fylla en viktig funktion i avskräckningsstrategin, inte minst i det ryska närområdet. Ryssland fortsätter att modernisera sin kärnvapenförmåga. En central drivkraft i moderniseringen är behovet att kunna kringgå fientligt robotförsvar.

CYBERDOMÄNEN

I ryskt tänkande är cyber inte en separat domän, utan integrerat i ett bredare koncept som innefattar informationskrigföring. Detta gäller i synnerhet för offensiva cyberoperationer på strategisk nivå. Ryssland använde sig av cyberoperationer för att bereda slagfältet i Ukraina, och för att stödja invasionen i februari 2022. Mot denna bakgrund kommer det troligen ske en snabb utveckling i ryskt tänkande på den taktiska nivån inom cyber- och elektromagnetiska operationer (CEMA). Vidare utvecklas ryskt cyberförsvar som en

direkt konsekvens av kriget. Dels stärks civilt cyberförsvar, dels utvecklas militärt cyberförsvar på såväl taktisk, operativ som strategisk nivå.

Frågor för Försvarsmakten att begrunda

Kriget i Ukraina har ännu inte medfört omfattande förändringar i ryskt strategiskt tänkande. Utifrån ovanstående slutsatser finns det tre frågor som Försvarsmakten behöver begrunda. Det första rör den nuvarande ryska utgångspunkten i sovjetisk operationskonst, och vad det kan innebära för en framtid med Ryssland som militär motståndare. Ryssland håller ännu fast vid många äldre idéer och koncept. Ryssland fokuserar på att vidmakthålla och bygga förmåga inom markstridskrafterna, en stabil kärnvapenavskräckning samt en utvidgad förmåga inom både marin och flygvapen. Det är viktigt att Försvarsmakten beaktar vad den fortsatta tilliten till det sovjetiska tankegodset betyder för rysk strategi och taktik på framtidens slagfält, och vad som händer om den tilliten skakas om vid ett eventuellt nederlag i Ukraina.

Det andra är att analysera vilka lärdomar som går att dra från Rysslands agerande i kriget i Ukraina. Ryssland ser invasionen av Ukraina som en ”militär specialoperation”, vilket innebär att de troligen inte kommer att agera på samma sätt vid ett fullskaligt krig där NATO är inblandat. Än så länge verkar det finnas en begränsning av vilka förmågor som Ryssland är villiga att använda i Ukraina, och troligtvis kommer inte samma begränsningar att finnas vid ett fullskaligt krig.

Slutligen är det viktigt att beakta Rysslands ekonomiska utveckling. Ryssland har stora planer inom flera områden framöver, men det är viktigt att bevaka vilka möjligheter som Ryssland har att förverkliga dessa planer. En ekonomi som är främst inriktad till att stödja försvarsindustri, säkerhet och krigsinsatser, innebär att det tar tid och är riskfyllt att börja ställa om. Med en fortsatt begränsad ekonomisk utveckling kommer den ryska politiska ledningen att behöva göra hårda prioriteringar för att uppnå sina högt uppsatta mål.

Lisa Bergsten, analytiker på enheten för Strategi och policy på FOI.

Maria Engqvist, projektledare för Rysslandsprojektet på enheten för Euroasiatisk säkerhetspolitik på FOI.